

Program nauczania - ogólne założenia

Marta K. Kotarba

Zdaję sobie sprawę, że niniejszy artykuł stanowi teoretyczne ujęcie zagadnienia. Wydaje mi się jednak celowe omówienia podstaw konstruowania programów nauczania. Może to pomóc chociażby przy wyborze odpowiedniego programu, gdyż będziemy wiedzieli na jakie elementy szczególnie zwrócić uwagę.

Zacznijmy od pojęcia *treści kształcenia*, które jak dotąd nie doczekało się jednoznacznej, nie budzącej sprzeciwów definicji. Przyjmijmy zatem, że **treść kształcenia** jest pojęciem szerszym niż materiał nauczania i **obejmuje ogół znaczeń prawomocnie uznanych za ważne i wartościowe, które nauczyciel udostępnia uczniom w procesie kształcenia**. Według tej definicji oprócz materiału nauczania, do treści kształcenia zliczymy także określone zachowania, postawy społeczne itp. Osobie prowadzącej zajęcia z języka obcego w przedszkolu z reguły pozostawiona jest duża dowolność w doborze owych treści. Związane jest to z tym, iż każdy nauczyciel jest inny, a także to właśnie lektor może najtrafniej ocenić, czym uczniowie się interesują i zgodnie z ich oczekiwaniami dostosowywać program do słuchaczy. W ten sposób ani uczniowie ani prowadzący nie są ograniczeni przez sztywne ramy odgórnie narzuconego programu.

Jeżeli już wiemy co chcemy osiągnąć w procesie kształcenia, czyli określiliśmy cele kształcenia, o czym była mowa w poprzednim artykule (por. *Cele kształcenia językowego w przedszkolu* [w:] *The Teacher* nr 8-9 (31) 2005), to najwyższy czas zaplanować naszą pracę. Nie trzeba nikogo przekonywać, że program kursu języka angielskiego w przedszkolu powinien zostać dostosowany do możliwości dzieci w danym wieku. Nie jest istotne czy planujemy pracę sami bazując na dostępnych nam podręcznikach, czy korzystamy z gotowych programów, które są obecne na rynku wydawniczym. Zawsze należy mieć na uwadze, że program nauczania powinien zawierać wytyczne dotyczące tego, jakie wiadomości, umiejętności czy nawyki mają przyswoić sobie uczniowie. Ponadto program powinien zawierać informacje na temat tego, w jakiej kolejności słuchacze mają przyswajać sobie owe wiadomości czy umiejętności.

I tak **podstawowymi składnikami programów nauczania są:**

- **uwagi wstępne** – wytyczają ogólne i szczegółowe cele nauczania języka obcego w przedszkolu,
- **materiał nauczania:** prezentuje podstawowe słowa czy zwroty, jakie dzieci mają sobie przyswoić,

mgr Marta Karolina Kotarba

Pedagog (Uniwersytet Warszawski), ukończona specjalizacja: projektowanie edukacyjne, doktorantka Instytutu Badań Edukacyjnych MENiS; interesuje się dydaktyką, metodyką nauczania języka angielskiego oraz zastosowaniem innowacji pedagogicznych w procesie kształcenia.

- **uwagi o realizacji programu** – wraz z wykazem metod, technik pracy, określonych reguł postępowania, eksponuje się tu ponadto formy organizacyjne i środki umożliwiające efektywne prowadzenie zajęć.

Warto podkreślić, że realizowane tematy zajęć z języka obcego w przedszkolu mogą ulegać zmianie, w zależności od zainteresowań oraz możliwości dzieci. Generalnie jednak dzieci poznają słowa, które można sklasyfikować w tzw. bloki tematyczne. Tytuły bloków są umowne np. kolory, liczby, zwierzęta, rodzina, w domu itd. Poszczególne słowa i zwroty zaleca się umieszczać w różnych kontekstach. Warto również **łączyć bloki tematyczne**, które dzieci już znają np. zwierzęta i kolory – można pytać o kolory poszczególnych zwierząt lub owoce, kolory i liczby – liczymy owce i określamy ich kolory itd. W programie uwzględnia się też tzw. zajęcia okolicznościowe, związane z obchodzeniem urodzin, walentynek czy na przykład Świąt Bożego Narodzenia czy Świąt Wielkiej Nocy. Zakres leksykalny na etapie przedszkolnym obejmuje około 100 – 200 słów obcojęzycznych rocznie. **Słownictwo, jakie dzieci poznają powinno być im bliskie i dotyczyć ich samych**. Dobrze jest, gdy program nauczania języka angielskiego **zintegrowany jest z programem wychowawczym i dydaktycznym realizowanym w przedszkolu**.

Jak już wyżej wspomniałam program dzielony jest na bloki tematyczne, które lektor układa zgodnie z preferencjami grupy i poświęca im tyle czasu, ile uzna za stosowne. W trakcie roku szkolnego opracowanych zostaje z reguły około sześciu bloków tematycznych. Pamiętaj należy o wygosparowaniu **odpowiedniej ilości czasu na zajęcia powtórzeniowe!** Każdy blok tematyczny powinien być **wzbogacany** licznymi **grami, zabawami i zadaniami dla dzieci, a także połączony z nauką wierszyków i piosenek**.

Wówczas nasze cele operacyjne opisujemy następująco: dziecko śpiewa piosenkę o częściach ciała i prawidłowo wskazuje dane części ciała, dziecko pamięta wierszyk o

Top Quality Courses in the UK

All year round courses:

- 1/2 Day General English
- English for Work and Life
- General English Summer Residential

General English for Adults

- Easter Residential
- Summer Residential
- Special groups all year round

8 - 17 Year Olds

- Easter
- Summer
- Special groups all year round

Teachers and Trainers

All year round courses:

- Individual Courses
- Combination Courses
- English for your Industry

Business People

For more information contact:

W. E. The Teacher

ul. Grzybowska 77, 00-844 Warszawa

tel.: (22) 661 50 60, 661 50 69, fax: (22) 457 03 87

e-mail: pilgrims@teacher.pl, www.teacher.pl

kolorach itd. Ze starszymi grupami można realizować tematy bardziej szczegółowe np. W łazience, Na wycieczce itp. Możemy wówczas **nadbudować znane dzieciom słowa z danego bloku tematycznego o kolejne**, trudniejsze, o wyższym stopniu złożoności. W trakcie zajęć lektorzy powinni zapewniać dzieciom **maksimum kontaktu z językiem angielskim** poprzez stosownie: *classroom language* oraz *social language*.

Przykłady bloków tematycznych wraz z próbą operacjonalizacji celów kształcenia:

Zwierzęta

- Dziecko potrafi pytać o różne przedmioty w języku obcym stosując proste konstrukcje (zdanie pytające) – *what is this?*
- Dziecko potrafi udzielić odpowiedzi w języku obcym na pytanie *What is it?* Zaczynając wypowiedź od *This is...*
- Dziecko prawidłowo wskazuje dane zwierzę domowe lub dzikie na obrazku na polecenie nauczyciela wydane w języku obcym
- Dziecko potrafi w języku obcym podać nazwy zwierząt domowych i dzikich widzianych na obrazkach
- Dziecko pamięta nazwy zwierząt domowych i dzikich w języku obcym i samodzielnie je stosuje

Liczby

- Dziecko potrafi w języku obcym policzyć od 1 do 10 (opcjonalnie: dzieci starsze od 1 do 20)
- Dziecko potrafi prawidłowo określić swój wiek stosując proste konstrukcje

Bibliography:

Kotarba M. K., Język angielski w przedszkolu (opracowanie dla ONJO PUPIL), Warszawa, 2004

Kupisiewicz Cz., Podstawy dydaktyki, Warszawa, 2005

Lewandowska E., Maciszewska B. Program nauczania języka angielskiego - przedszkole i klasy zerowe, zatwierdzony przez MEN (nr w wykazie DKW-4013-8/01).

- Dziecko rozumie pytanie: *How much?*
- Dziecko potrafi w języku obcym policzyć przedmioty np. obrazki, zabawki, owoce itp.

Kolory

- Dziecko prawidłowo wskazuje kolor na obrazku na polecenie nauczyciela wydane w języku obcym
- Dziecko prawidłowo reaguje na pytanie: *What colour is it?*
- Dziecko potrafi w języku obcym podać nazwy kolorów
- Dziecko potrafi w języku obcym podać nazwy kolorów widzianych przedmiotów

W klasie

- Dziecko potrafi w języku obcym określić położenie przedmiotów (*on, under, in, etc.*) stosując proste konstrukcje
- Dziecko prawidłowo wskazuje żądany przedmiot na obrazku lub w klasie na polecenie nauczyciela wydane w języku obcym
- Dziecko potrafi w języku obcym podać nazwy przedmiotów, których używa się podczas zajęć w klasie
- Dziecko rozumie i reaguje odpowiednio na proste polecenia w języku obcym dotyczące czynności wykonywanych w klasie: *draw, cut out, stick etc.*

W kolejnym artykule przyjrzymy się zasadom nauczania dzieci w wieku przedszkolnym. Zasady owe stanowią **ogólne normy postępowania, które określają jak należy realizować cele kształcenia**. Zasady nauczania wyjaśniają ponadto **dłaczego należy nauczać w określony sposób**.

